

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології,
інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	СВІТОВА ІСТОРІЯ XX – XXI СТОЛІТТЯ
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки» Спеціальність: 032 «Історія та археологія» Освітньо-професійна програма: «Історія та археологія»
Викладач	ОРЛИК Світлана Владиславівна, доктор історичних наук, професор кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи; КОЛОМІЄЦЬ Олена Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний телефон	+38(095) 4239599; +38(095) 3776570
E-mail:	svitlana.orlik@gmail.com kolomietselena1964@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна професійної підготовки. Змістових модулів – 2. Форма контролю: залік, іспит. Загальна кількість кредитів – 8; годин – 240; зокрема: лекції – 40 годин; практичні заняття – 40 годин; самостійна робота – 160 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська. Рік викладання – 2024/2025
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, за домовленістю
Пререквізити	Потребує базових знань з курсів: «Історія України модерної доби», «Історія нового часу»

1. Мета і завдання дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Світова історія XX – XXI ст.» – формування у студентів системи знань про сутність, характер, рушійні сили соціально-політичних процесів, що відбувалися у світі впродовж XX – XXI ст., про закономірності і тенденції їх розвитку; сприяння у засвоєнні здобувачами освіти концептуальних підходів до розуміння особливостей історичного розвитку країн світу у новітній час.

Предмет вивчення дисципліни – суспільно-політичне життя народів світу та діяльність міжнародних організацій на національному, регіональному та загальносвітовому рівнях; своєрідність розвитку державно-політичних і культурних систем сучасного світу.

Завдання вивчення дисципліни:

- сприяти формуванню історичного мислення, вміння виявляти історичну обумовленість подій і явищ;
- вивчити найважливіші факти, події та процеси, які відбувалися в історії народів світу у XX – на початку XXI ст.;
- визначити особливості історичного розвитку країн Західної Європи, Північної Америки, Азії, Африки новітньої доби;
- відстежувати місце українського питання у політиці країн Заходу;
- вироблення у здобувачів навичок системного мислення, наукового уявлення про розвиток різних цивілізацій і країн, їх здобутки, роль і значення у світовій історії;
- засвоєння сучасних методів опрацювання історичних джерел, здійснення інформаційно-пошукової роботи в галузі новітньої історії;
- удосконалення вмінь щодо методики підготовки усних виступів і повідомлень, дискусій, письмового викладу матеріалу, захисту реферативних робіт.

2. Результати навчання

Основне завдання вивчення дисципліни полягає у формуванні **компетентностей** (інтегральної, загальних, спеціальних), важливих для особистісного розвитку майбутніх фахівців.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу та історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

Соціальні навички (soft-skills):

Здатність здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал.

Здатність бути критичним та самокритичним. Здатність критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи розв'язання проблеми.

Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність).

Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf; Положення про організацію вивчення вибіркового навчального плану та формування індивідуального навчального плану ЗВО <http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ <http://www.kntu.kr.ua/doc/dobro.pdf>.

4. Програма навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Світова історія 1918 – 1945 рр.: загальні тенденції розвитку			
Тема 1. Вступ до курсу «Світова історія XX – XXI ст.».	2	2	14
Тема 2. Завершення Першої світової війни та повоєнне облаштування світу	2	4	14
Тема 3. Провідні держави світу в міжвоєнний період	4	2	14
Тема 4. Країни Центрально-Східної Європи, Азії, Африки та Латинської Америки в міжвоєнний період	2	2	16
Тема 5. Світ на шляхах до Другої світової війни	2	2	16
Тема 6. Друга світова війна	4	4	14
Разом	16	16	88
Змістовий модуль 2. Світова історія 1945 – на початку XXI ст.: загальні тенденції розвитку			
Тема 7. Облаштування повоєнного світу	4	4	10
Тема 8. Трансформаційні процеси в СРСР і країнах Центрально-Східної Європи	4	4	10
Тема 9. Країни Азії, Латинської Америки: вибір шляхів розвитку	4	2	10
Тема 10. Країни Близького та Середнього Сходу, Африки	2	2	10
Тема 11. Міжнародні відносини у другій половині XX – на початку XXI ст.	4	4	10
Тема 12. Світ на початку XXI ст.	4	4	10
Тема 13. Культура XX – початку XXI ст.	2	4	12
Разом	24	24	72
Усього	40	40	160

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, рубіжний і підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: сьомий семестр – залік; восьмий семестр – іспит.

Рубіжний контроль успішності здобувачів вищої освіти проводиться під час проведення всіх видів аудиторних занять з усіх дисциплін в середині семестру та за тиждень до закінчення семестру.

Максимально загальна кількість балів, виділених для оцінки результатів під час одного рубіжного контролю робочою програмою навчальної дисципліни, при семестровому підсумковому контролі :у формі заліку – складає 50 балів; у формі іспиту – складає 30 балів.

Семестровий залік проводиться на останньому занятті, до початку заліково-екзаменаційної сесії. Оцінка здобувачам вищої освіти вище 60 балів може виставлятися без виконання ними підсумкової залікової роботи. В такому разі виставлення оцінки підсумкового

семестрового контролю не передбачає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти на заліку. У разі, якщо сума рейтингових балів менша ніж 60, але виконані умови допуску до семестрового контролю, здобувач вищої освіти виконує на останньому за розкладом занятті залікову контрольну роботу. За бажанням здобувач вищої освіти має право на виконання залікової контрольної роботи з метою підвищення кількості балів, які були набрані ним протягом семестру.

Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі іспиту становить сума балів за результатами рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового іспиту. Загальна кількість балів, виділених на проведення семестрового іспиту робочою програмою навчальної дисципліни, складає 40 балів. Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти на іспиті, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою («Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно»).

Рівень знань здобувачів вищої освіти за національною шкалою відповідає таким критеріям:

«відмінно» – здобувач вищої освіти досконало засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповіді, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«добре» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, аргументовано викладає його, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

«задовільно» – здобувач вищої освіти, в основному, володіє теоретичними знаннями з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«незадовільно» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, наукове мислення відсутнє, практичні навички не сформовані.

**Відповідність шкали оцінювання ЄКТС
національній системі оцінювання в Україні та ЦНТУ**

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (іспит, диференційований залік, курсова робота, проект, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
А	ВІДМІННО – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90 – 100

В	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82 – 89
С	ДОБРЕ – загалом правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74 – 81
Д	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64 – 73
Е	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60 – 63
ФХ	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	2 (незадовільно)	Не зараховано	35 – 59
Ф	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1 – 34

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ <https://kntu.kr.ua/file/content/424/polozhennia-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-v-tsntu.pdf>. (С. 28–35).

6. Рекомендована література

Основна література

1. Баран З. А., Кипаренко Г. М., Мовчан С. П., Швагуляк М. М. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки: посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів. Львів: Афіша, 2005. 288 с.
2. Воронянський О. В. Всесвітня історія ХХ ст.: посіб. для студ. вищ. навч. закл. Харків: Парус, 2008. 336 с.
3. Газін В. П., Копилов С. А. Новітня історія країн Європи та Америки 1918 – 1945 рр. Київ: Слово, 2008. 472 с.
4. Гісем О., Мартинюк О. Всесвітня історія ХХ – початок ХХІ ст. К.: Навчальна Книга-Богдан, 2009.
5. Гончар Б. М., Козицький М. Ю., Мордвінцев В. М., Слюсаренко А. Г. Всесвітня історія: навч. посіб. К.: Знання, 2003. 565 с.
6. Іваницька О. Новітня історія країн Європи та Америки (1945 – 2002). Вінниця: ФОЛІАНТ, 2003. 560 с.
7. Клименко В. А., Чубар Н. В. Історія сучасного світу: навчально-методичний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019.
8. Козицький А. М. Новітня історія Азії і Африки: посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів. Львів: Афіша, 2003.
9. Коріненко П. С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918 – 1945 рр.). Тернопіль: АСТОН, 2003. 384 с.
10. Мицик Л. М., Кузьменко Ю. В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918 – 2007): навч. посіб. К.: Академвидав, 2008. 544 с.
11. Новітня історія країн Західної Європи та Америки (1918 – 1945): навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів // за ред. М. Швагуляка. Львів: Афіша, 2005. 288 с.
12. Новітня історія країн Західної Європи та Америки (1945 – початок ХХІ ст.): навч. посіб. для студентів ВНЗ // за редакцією М. Швагуляка. Львів: Тріада-Плюс, 2011. 700 с.

13. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ ст.). Суми: Університетська книга, 2003. 288 с.
14. Скрипник А. Ю. Всесвітня історія ХХ ст.: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2023. 150 с.
15. Україна і позаєвропейський світ: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Б. Катеринчук, П. Гетьманчук, О. Воронянський. Київ: Парус, 2008. 336с.

Додаткова література

16. Городня Н. Д. Історія в термінах і поняттях: довідник, навч. посіб. / за заг. Ред. Т. В. Орлової. Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2014. 240 с.
17. Городня Н. Д. Світова історія ХХ – ХХІ ст. Енциклопедичний словник. 4-те вид., доопрацьоване і доповнене: у 2-х т. / за ред. І. Підкови і Р. Шуста. Львів, 2021.
18. Качараба С., Сіромський Р. Історія Західної Європи та Америки другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Практикум для студентів гуманітарних факультетів. Львів: Львівський нац. університет ім. І. Франка, 2015. 293 с.
19. Сіромський Р. Історія Західної Європи та Америки другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Практикум для студентів історичного факультету. Львів: Тріада Плюс, 2008. 212 с.
20. Алексєєв Ю. М., Вертегел А. Г., Козаков О. О. Всесвітня історія: навч. посіб. К.: Каравелла, 2006. 240 с.
21. Внутрішні та зовнішні складові формування зовнішньої політики країн пострадянського простору. Зб. наук. праць / за ред. А. Г. Бульвінського. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 274 с.
22. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: коротка історія ХХ віку (1914 – 1991), пер. з англійської. К.: Видавничий дім «Альтернатива», 2001. 543 с.
23. Городня Н. Д. Азійсько-Тихоокеанський регіон: інтеграційний вимір. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навч. посіб. / за ред. Л. Д. Чикаленко. К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 628 с.
24. Губарева Г. Г. Усі видатні постаті всесвітньої історії. Харків: ОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 352 с.
25. Губіна С. Л. Всесвітня історія в таблицях і схемах. Харків, 2013. 112 с.
26. Джадт Т. Після війни. Історія Європи від 1945 року. Переклад з англійської. Київ: Наш формат, 2020. 928 с.
27. Джадт Т., Снайдер Т. Роздуми про двадцяте століття. К.: Човен, 2019. 384 с.
28. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції: навчальний посібник / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 504 с.
29. Інтеграційний поступ пострадянських країн в контексті трансформаційних перетворень: зб. тез / за заг. ред. Кудряченка А. І. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 116 с.
30. Історія розвитку цивілізацій у контексті глобалізації: ціннісний вимір: монографія / за ред. О. В. Зернецької. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2019. 317 с.
31. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування. Київ: Знання, 2012. 759 с.
32. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 172 с.
33. Кудряченко А. І. Проблема історичної пам'яті у всесвітньо-історичному дискурсі (1945 – 2015): монографія. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 312 с.
34. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції. Київ: ЦУЛ, 2019. 320 с.
35. Овчаренко О., Сухушина О., Земзюліна Н. З історії війн першої половини ХХ ст.:

деякі питання міжнародних відносин: монографія. Черкаси, 2018. 430 с.

36. Орлова Т. Всесвітня історія. Історія цивілізацій. К.: Знання, 2012.

37. Перша світова війна у фокусі історії: колективна монографія / під ред. С. Троян. К.: Кондор, 2016.

38. Попович М. Червоне століття. Вид. 3-є, допов. Київ, 2019. 887 с.

39. Потехін О. Клименко Ю. Геополітика проти безпеки: союзницьке стримування агресії в Європі ХХ – початку ХХІ ст. К.: Дух і Літера, 2023.

40. Решота В. В. Європейський Союз: історичні, правові та інституційні основи: навч. посіб. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2012. 170 с.

41. Скрипник А. Ю., Газін В. П., Завадська І. М. Історія міжнародних відносин ХХ ст.: навч.-метод. посіб. для студентів соціально-економічних спеціальностей. Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С., 2011. 200 с.

42. Ширер В. Злет і падіння Третього Рейху: історія нацистської Німеччини: у 2 т., пер. О. Надтока, К. Дуса; гол. ред. О. Дубчак. Київ: Наш Формат, 2017. 599 с.

43. Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття: підручник. Київ: Генеза, 2005. 816 с.

Інформаційні ресурси

<http://chtyvo.org.ua/> – Читиво. Електронна бібліотека.

<http://wikipedia.org.ua/> – Інтернет-енциклопедія.

<http://www.history.org.ua/> – Інститут історії України НАН України.

<http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека підручників.

<https://historytimelines.co/> – застосунок «History Timelines».

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи.

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.